

D O M

afsagt den 19. juni 2008 af Vestre Landsrets 5. afdeling
(dommerne Lilholt, Würtzen og Lis Frost) i ankesag
V.L. B-2423-06

Appellant 1 (Tidl. Sagsøger, Forening 1),

Appellant 2 (Tidl. Sagsøger, Forening 2),

Appellant 3 (Tidl. Sagsøger, Forening 3),

Appellant 4 (Tidl. Sagsøger, Forening 4),

Appellant 5 (Tidl. Sagsøger, Forening 5),

Appellant 6 (Tidl. Sagsøger, Forening 6)

og

Appellant 7 (Tidl. Sagsøger, Forening 7)

(advokat Michael Christiani Havemann, København)

mod

Tidligere ansvarshavende redaktør Appellindstævnte 1 (Tidl. Sagsøgte 1)

og

Kulturredaktør Appellindstævnte 2 (Tidl. Sagsøgte 2)

(advokat Ole Ravnsbo, Århus).

Retten i Århus, 5. afdeling, har den 26. oktober 2006 afsagt
dom i 1. instans (BS 5-851/2006).

For landsretten har appellanterne, Appellant 1

Appellant 2

Appellant 3

Appellant 4

Appellant 5

[redacted], Appellant 6 og Appellant 7
[redacted], i indledningen til et supplerende proces-
skrift af 5. maj 2008, fremlagt den 6. maj 2008, efter an-
modning fra Vestre Landsret den 5. maj 2008 uddybet de ne-
denfor gengivne påstande således:

"...

De indstævnte er sagsøgt for overtrædelse af
straffelovens § 268, subsidiært straffelovens §
267 for indholdet af Avis [redacted]
den 30. september 2005, nærmere bestemt artiklen
"Muhammeds ansigt", - herunder de 12 tegninger i
denne af indstævnte 2, kulturredaktør Appelindstævnte 2
[redacted], annonceringen af artiklen på forsiden samt
avisens leder samme dag. Ansvar et følger af medie-
ansvarslovens § 13 og § 10. Artiklen, forsides-om-
talen og lederen indeholder beskyldninger imod ap-
pellanterne, der udgør strafbare sigtelser i strid
med straffelovens § 268 (evt. forsøg herpå) subsi-
diært straffelovens § 267 og/eller mere subsidiært
ringeagtsytringer i strid med straffelovens § 267.

Artiklen, forsiden og lederen indeholder således
elementer, som isoleret og/eller samlet set ud fra
den kontekst, hvori elementerne indgår, er ære-
krænkende i straffelovens § 267's og § 268's for-
stand.

..."

Appellanterne har herefter nedlagt følgende endelige på-
stande:

1. De indstævnte idømmes hver størst mulig bødestraf i med-
før af straffelovens § 268, subsidiært jf. § 21, mere
subsidiært i medfør af straffelovens § 267.
2. Hver af de indstævnte tilpligtes til appellanterne at be-
tale godtgørelse for tort i medfør af erstatningsansvars-
lovens § 26 på 50.000,00 kr. med tillæg af sædvanlig pro-
cesrente fra sagens anlæg.
3. De æresfornærmende sigtelser i tegningerne 3 og 11 om, at
islam, profeten Muhammed og muslimer er eksponenter for

og tilhængere af kriminalitet og terror mortificeres i medfør af straffelovens § 273, stk. 1.

4. De indstævnte tilpligtes - principalt in solidum, subsidiært alternativt - til appellanterne at betale 10.000 kr. til dækning af omkostningerne ved kundgørelse af dommen i medfør af straffelovens § 273, stk. 2.

De indstævnte, tidligere ansvarshavende redaktør ved

Avisen

Appelindstævnte 1

og kulturredaktør ved

Avisen

Appelindstævnte 2,

har principalt påstået sagen afvist, subsidiært påstået dommen stadfæstet.

I appellanternes supplerende uddybende processkrift af 5. maj 2008, fortsætter appellanternes advokat efter indledningen, der er citeret ovenfor, således:

"Nedenfor vil jeg komme med en ikke udtømmende opstilling af de ærekrænkende elementer. Opstillingen er alene en eksemplificering af de ærekrænkende elementer og den kontekst, hvor de oplyste elementer skal ses. Visse elementer er derfor muligvis ikke i sig selv ærekrænkende, men dette er ikke ensbetydende med, at elementerne ikke set ud fra den samlede kontekst er ærekrænkende. Helheden har karakter af politisk manifestation/-propaganda, der har karakter af "hate speech", som dette begreb er udviklet af EMRK, og er som sådant krænkende som ringeagtsytring af denne type, jf. § 267.

Alle tegningerne indeholder ifølge artiklens overskrift, "*Muhammed ansigt*", og "*projektets*" udtalte formål; "at tegne Muhammed, som du ser ham" - en personificering af profeten Muhammed.

Tegning 1 - Konfrontationsparaden tegnet af **Person 9** - fremstiller Muhammed som kriminel.

Tegning 2 - Svedende tegner, som tegner Muhammed, tegnet af **Person 10** - er ikke i sig selv ærekrænkende.

Tegning 3 - Skægget mand med sværd og turban og bjælke for øjnene foran to kvinder i sort klæde- dragt tegnet af **Person 2** - fremstiller Muhammed som krigerisk, kriminel og kvindeundertrykkende. Det krigeriske element kommer frem med sværdet, det kriminelle af forbryder-bjælken for øjnene, mens det kvindeundertrykkende fremgår af, at kvinderne er klædt i sorte dragter med alene øjnene fri, og at de står bag manden, som holder dem tilbage og ved, at kvinderne har et forskræmt udtryk i øjnene.

Tegning 4 - To skæggede mænd iført turban og bevæbnet med sværd, bombe og gevær løber mod tredje mand med turban som siger "Rolig, venner," tegnet af **Person 11** - fremstiller Muhammed som eksponent for krig. Det krigeriske element kommer frem ved, at de løbende mænd er bevæbnet "til tænderne", at de løber med stærkt ophidsede ansigtsudtryk, og at de derfor efter udstyret og udtrykkene at bedømme er på vej i krig.

Tegning 5 - Stilistiske kvindetegninger med måne som mund og stjerner som øjne og teksten - "profet med kuk og knald i låget, som holder kvinder under åget" tegnet af **Person 12** - fremstiller ved brug af velkendte symboler i Islam - stjernerne og halvmånen - religionen Islam og dens tilhængere som kvindeundertrykkere og Profeten Muhammed som skør. Det er en ringeagtsytring, jf. § 267, at "have kuk og knald i låget" og at være "kvindeundertryggende".

Tegning 6 - Tegning af **Person 5** med apfelsin i turbanen tegnet af **Person 13** - er ikke i sig selv ærekrænkelse.

Tegning 7 - Tegning af drengen **Navn 1** fra **Skole 1** tegnet af **Person 14** - er ikke i sig selv krænkende.

Tegning 8 - Tegning af turbanklædt, skægget mand med æsel tegnet af **Person 15** - er ikke i sig selv ærekrænkende

Tegning 9 - Tegning af mandlig person med skæg og guldhorn/glorie tegnet af **Person 4** - er næppe ikke i sig selv ærekrænkende. Tegningen kan

læses som fremstillende Profeten, som et kreatur med horn, hvorved den bliver krænkende.

Tegning 10 - Tegning af døde muslimer på vej op til en mand, som siger "Stop, stop vi er løbet tør for jomfruer" tegnet af Person 16 - er ikke i sig selv ærekrænkende.

Tegning 11 - Bombetegningen tegnet af Person 3, som forestiller et mandeansigt med turban med en bombe påtrykt emblem med den islamske trosbekendelse - er ærekrænkende, da den kommunikerer, at muslimer er terrorister..

Tegning 12 - Tegning af mandeansigt, hvori indgår stjerne og halvmåne - er ikke i sig selv ærekrænkende.

Ovenstående artikler skal ses i sammenhæng med forsiden og artiklen, hvoraf fremgår følgende:

"Det moderne sekulære samfund afvises af nogle muslimer. De gør krav på en særstilling, når de insisterer på særlig hensyntagen til egne religiøse følelser. Det er uforeneligt med et verdsligt demokrati og ytringsfrihed, hvor man må være rede til at finde sig i hån, spot og latterliggørelse." (min fremhævelse)

Det fremhævede citat viser, at tegningerne, artiklen og lederen - og dermed hele Avisens projekt" skal ses som "hån, spot og latterliggørelse" imod Muslimer.

Lederen indeholder følgende elementer, som i sig selv og set sammen med ovenstående og set som led i udførelsen af hele avisens "projekt" er injurerende:

"De muslimer, der tegner islam i offentligheden.....har et gennemgående fællestræk: en monument selvhøjtidelighed.

.....

En provokation mod en af disse selvhøjtidelige imamer eller gale mullaher...."

"Så føler de islamiske åndelige ledere sig foran-

lediget til at skælde ud, og heraf følger, at en hær af åndeligt mindre veludstyrede mennesker følger sig kaldet til at følge....og i sidste instans slå den formastelige ihjel."

Som beskrevet i dagens **Tillæg** er de sene-
ste udslag af denne intimidering fra repræsen-
tanter for en mørk og voldspræget middelalder..."

De nævnte citater fremstiller muslimer som selv-
højtidelige, styret af gale mullaher, som de har
underlagt sig, åndeligt mindre veludrustede og re-
præsentanter for en mørk og voldspræget middelal-
der."

De indstævnte har for landsretten præciseret deres anbrin-
gender til støtte for afvisningspåstanden således, at sagen
for så vidt angår de tre appellanter, **Appellant 2**
Appellant 3 og **Appellant 6**
, som - trods anmodning herom - ikke har godt-
gjort deres eksistens ved fremlæggelse af vedtægter, alle-
rede af den grund må afvises på grund af manglende godtgjort
søgsmålskompetence.

Der er for landsretten fremlagt vedtægter for appellanterne
Appellant 1, **Appellant 4**
Appellant 5 og **Appellant 7**
. De vedtægtsbestemmelser, der er centrale for afgø-
relsen af spørgsmålet om søgsmålskompetence, er for de tre
førstnævnte foreningers vedkommende refereret i byrettens
dom. **Appellant 7**, der for landsretten er trådt
i stedet for den oprindelige **Appellant 7 (Tidl. foreningsnavn)**
, har ifølge § 2 i foreningens vedtægt som formål at
fremme, bevare og beskytte kulturelle værdier hos de enkelte
medlemmer. Bortset fra ordet "Arabiske" i foreningens navn
er der ingen bestemmelse i vedtægten, der antyder, at for-
eningen har tilknytning til islam. Ved foreningens opløsning

positivt, havde på det tidspunkt arbejdsstation hos **Avisen** i **By 2**; men ingen af de 12 tegnere fik nogen instruktion med hensyn til tegningerne, som ifølge invitationen skulle forestille Muhammed, som den enkelte tegner så ham. Der var efter denne første henvendelse ingen kontakt mellem **Avisen** og tegnerne om tegningerne, før de var blevet trykt.

Da tegningerne var modtaget på avisen, blev det drøftet, om de skulle bringes, og der blev indhentet informationer om, hvorledes tegningerne kunne tænkes at blive opfattet. Avisens medarbejder **Person 17**, der i mange år har beskæftiget sig med og skrevet om indvandrere, gav ud fra sin baggrundsviden udtryk for nogen bekymring og for, at mange muslimer, herunder personer, han kendte, kunne blive sårede. Han gjorde opmærksom på, at selve det at tegne Muhammed kunne virke krænkende på nogle, mens det for andre var tilladt. Der blev også rettet henvendelse til nogle religionsforskere. Nogle bagatelliserede spørgsmålet, mens andre lå mere på linje med **Person 17**.

Appelindstævnte 2's artikel, der omkranses af tegningerne, blev skrevet, efter at ***** havde modtaget tegningerne.

*** Appelindstævnte 2**

Læser man teksten i sin helhed, er det klart, at formuleringen om hån, spot og latterliggørelse ikke er et udtryk for det konkrete formål med at skrive artiklen og bringe tegningerne; men blot et udtryk for "tingenes tilstand". Han, **Appelindstævnte 1**, har efterfølgende fortrudt, at der ikke blev tilføjet "inden for lovens rammer"; men det var jo indlysende, at det var det, der var meningen. Ingen kunne i sin vildeste fantasi forestille sig, at det kunne være strafbart at bringe tegningerne, og spørgsmålet blev slet ikke drøf-

tet. Heller ingen kunne forestille sig, at sagen kunne udvikle sig, som den faktisk gjorde.

Den oprindelige plan var at bringe tegningerne i tilknytning til en artikel om selvcensur i [redacted] Sektion [redacted], som redaktør [redacted] Person 18 [redacted] redigerede. Det udkast til artikel, som [redacted] Person 18 [redacted] forelagde ham, var i den konkrete sammenhæng ikke egnet, og han kunne derfor ikke godkende artiklen. Den passede ikke ind i det journalistiske koncept, som søges udtrykt i [redacted] Sektionen [redacted]. Rammerne for [redacted] Tillæg [redacted] er mindre stramme og eksakte, og [redacted] * [redacted] artikel, der indeholdt en redegørelse for baggrunden for projektet, passede bedre ind i rammerne for [redacted] Tillæg [redacted].

* Appelindstævnte 2's

[redacted] Avisen [redacted] har fulgt de presseetiske regler. Han mener, at overholdelsen af disse ikke kræver, at [redacted] Appelindstævnte 2's [redacted] artikel på forhånd skulle have været sendt til nogen "modpart", eller at artiklen burde have oplyst om visse tegneres begrundelse for ikke at deltage i projektet.

Han har ikke nærmere kendskab til, hvor mange illustratører, [redacted] Person 5 [redacted] havde haft kontakt med, eller hvor mange der havde sagt nej til at illustrere hans bog; men han ved, at [redacted] Person 5 [redacted] gav klart udtryk for, at han på grund af selvcensur hos illustratørerne ikke kunne få illustreret sin bog.

[redacted] Avisen [redacted] henvendte sig til Danske Bladtegnere, fordi [redacted] Avisen [redacted] er en avis. Man kunne også have henvendt sig til Danske Illustratører, men det var mindre nærliggende, da der ikke var tale om en bunden illustrationsopgave. Ved at henvende sig til Danske Bladtegnere på den måde, man gjorde, kunne man ikke vide, hvilke typer tegninger, der ville blive udarbejdet.

Ved hån, spot og latterliggørelse forstår han udhængning i en revy eller lignende, og det er typisk ikke personen, men dennes "embede", der bliver hængt ud. Han er ikke ekspert i islam og kan ikke udtale sig om, hvorvidt islam er en religion, der går ind for terror; men det er en kendsgerning, at der er udøvet terror i islams navn. Han er ikke blevet afhørt af politiet forud for Rigsadvokatens afgørelse i sagen.

Partsrepræsentant har supplerende forklaret, at han ikke længere er talsmand for, men fortsat er bestyrelsesmedlem i **Appellant 1**. En beskyldning mod Muhammed er lig med en beskyldning mod enhver muslim og enhver muslimsk forening. Det skyldes, at profeten Muhammed er Guds repræsentant, og at han som sådan viser, hvorledes islam skal praktiseres. Han opfatter tegningen af Muhammed med en bombe i turbanen som en beskyldning om, at islam er ammunition til og lig med terror. Emblemet i turbanen er en fælles trosbekendelse for alle muslimer, både sunni- og shiamuslimer. Trosbekendelsen siges på arabisk, uanset hvor i verden man bor. Ingen medlemmer i trossamfundet har anfægtet foreningens ret til at rejse denne sag, tværtimod. Alle føler sig krænkede. Udover sit religiøse virke driver foreningen oplysende virksomhed blandt andet i form af undervisning af børn og kvinder og oversættelse af tekster fra arabisk.

Vidne 2 har forklaret, at han stammer fra Algeriet. Han, der er gift og har fire børn, kom til Danmark i 1988. Han er uddannet folkeskolelærer, men er for tiden arbejdsløs. Han er praktiserende muslim og formand for **Appellant 4**. Foreningens aktiviteter består blandt andet i bøn fem gange om dagen. Der er særlige aktiviteter for kvinder, børn og unge mænd. Foreningen er en form for kulturcenter. Ingen i foreningen har sat spørgs-

målstegn ved, om foreningen kunne rejse denne sag på medlemmernes vegne. Tværtimod er det i fredagsbønnen blevet fremhævet, at det var muligt at indbringe denne sag for domstolene, og at indbringelse er vigtig for i fremtiden at undgå tilsvarende krænkelser. I islam skelnes der ikke mellem Gud og Muhammed, idet Muhammed er Guds sendebud. Muhammed viser, hvorledes man skal praktisere islam, og det er derfor ikke muligt at skelne mellem Muhammed og den troende muslim. Bombetegningen er en af de tre værste tegninger. Dens budskab er, at alle muslimer er terrorister. Muslimer verden over er siden den 11. september 2001 blevet behandlet som potentielle terrorister, men Muhammed anerkender bestemt ikke terror.

Vidne 3 har forklaret, at han er 39 år. Han kommer fra Libanon, men har boet i Danmark siden 1990. Han er i Danmark blevet uddannet og arbejder som datamatiker. Han er praktiserende muslim og formand for **Appellant 5**, som han har været med til at stifte. Formålet er at oplyse om islam og at samarbejde med kristne, men også f.eks. at få unge muslimer til at bruge det danske uddannelsessystem og at lære dem at forstå dansk kultur og det danske samfund. Foreningen har ikke aktiviteter som f.eks. fællesbøn, da der ikke er økonomi til at have en bygning. Ingen i foreningen har anfægtet dens ret til at rejse denne sag. Man har diskuteret, at dette var en måde at få afsluttet sagen på. Gud er én, og Muhammed er hans sendebud. Hvis man tillægger Muhammed dårlige egenskaber, bliver disse egenskaber også tillagt den enkelte troende muslim, fordi den troende skal have Muhammed som rollemodel. Alle muslimske lærde er enige om, at man som troende muslim skal følge Koranen og Muhammeds levemåde. Han arbejder for, at foreningen skal blive en bred forening med samarbejde mellem kristne og mus-

limer, men endnu er alle foreningens medlemmer muslimer.

Med de præciseringer af appellanternes synspunkter, som er gengivet ovenfor, har parterne gentaget deres anbringender for byretten.

Landsrettens begrundelse og resultat:

1. De indstævnte redaktørers påstand om afvisning af sagen:

Appellanterne [redacted] Appellant 2 [redacted], [redacted] Appellant 3 [redacted] og [redacted] Appellant 6 [redacted], der ikke har fremlagt vedtægter eller på anden måde givet oplysning om deres foreningsretlige status og formål, har ikke godtgjort en sådan retlig interesse i søgsmålet, at de kan være part i sagen.

Det samme gælder [redacted] Appellant 7 [redacted], hvis vedtægter i § 2 alene angiver foreningens formål som at fremme, bevare og beskytte kulturelle værdier hos de enkelte medlemmer, og som ikke har et vedtægtsmæssigt formål, der forbinder foreningen og dens medlemmer med islam, Muhammed eller muslimer. Alene foreningens navn er herefter ikke tilstrækkeligt til, at foreningen på egne og på foreningens medlemmers vegne har søgsmålsret efter retsplejelovens § 725.

Efter det anførte afviser landsretten derfor sagen, for så vidt angår appellanterne [redacted] Appellant 2 [redacted], [redacted] Appellant 3 [redacted], [redacted] Appellant 6 [redacted] og [redacted] Appellant 7 [redacted].

Efter vedtægterne og det, der i øvrigt er fremkommet under bevisførelsen, har appellanterne [redacted] Appellant 1 [redacted], [redacted] Appellant 4 [redacted] og [redacted] Appellant 5 [redacted] godtgjort at have en sådan retlig interesse i søgsmålet, at de efter retsplejelovens § 725 er berettigede til at få prøvet, om de indstævnte har udsat eller forsøgt at udsætte disse appellerende foreninger og deres medlemmer for krænkelser, der er strafbare i medfør af straffelovens § 267 og § 268.

Landsretten frifinder derfor appellanterne [redacted] Appellant 1 [redacted], [redacted] Appellant 4 [redacted] og [redacted] Appellant 5 [redacted] for de indstævntes påstand om afvisning.

2. De appellerende foreninger [redacted] Appellant 1 [redacted], [redacted] Appellant 4 [redacted] og [redacted] Appellant 5's [redacted] påstand 1 vedrørende sigtelser og ringeagtsytringer:

Således som appellanterne nærmere har præciseret deres påstande for landsretten, angår de strafbare sigtelser, subsidiært ringeagtsytringer, beskyldninger i tegningerne sammenholdt med overskriften "Muhammeds ansigt" og i avisens øvrige omtale og kommentarer til sagen om, at profeten Muhammed er krigerisk, kvindeundertrykkende, eksponent for krig, og - navnlig udtrykt i tegningerne nr. 1, 3, 5 og 11 - kriminel og terrorist. Da Muhammed efter den islamiske tro er en rollemodel og et forbillede til efterfølgelse for alle rettroende muslimer, også hvad angår deres verdslige livsførelse, og da hverken Koranen eller Muhammed kan tages til indtægt for, at muslimer er krigeriske, kvindeundertrykkende, kriminelle eller terrorister, indebærer beskyldnin-

gerne mod profeten Muhammed efter appellanternes opfattelse tilsvarende beskyldninger mod alle muslimer individuelt og mod de foreninger, der dyrker islam og varetager muslimers interesser.

Efter straffelovens § 267 og § 268 er det strafbart at krænke en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse. Bestemmelserne, hvis formål er at beskytte individets ære, vedrører således tilfælde, hvor de pågældende ytringer er rettet mod en eller flere personer, eventuelt gennem en kollektiv enhed. Bestemmelserne gør indskrænkninger i den materielle ytringsfrihed, som ifølge Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 er et retsbeskyttet gode, der kun kan gøres indgreb i, hvis det er nødvendigt af hensyn til den nationale sikkerhed, territoriale integritet eller offentlige tryghed, herunder f. eks. for at beskytte andres gode navn og rygte. Under hensyn hertil og til, at der er tale om straffebestemmelser, skal bestemmelserne fortolkes snævert. På den baggrund kan foreningernes medlemmer ikke identificeres med profeten Muhammed med den virkning, at ytringer, der angår profeten Muhammed, i relation til straffelovens § 267 og § 268 skal bedømmes, som om de var rettet mod foreningerne eller disses medlemmer.

Vedrørende det spørgsmål, om der er fremsat strafbare sigtelser eller ringeagtsytringer direkte mod foreningerne eller medlemmerne heraf, bemærkes, at dette for så vidt angår tegningerne isoleret set alene er gjort gældende for tegning 1, 3, 5 og 11. Hertil bemærkes følgende:

Tegning 1 - Person 9's "konfrontationsspejl" - må karakteriseres som en spøgefuldhed, der ikke indebærer straf-

bare sigtelser eller ringeagtsytringer om, at de symboliserede eller karikerede personer skulle være kriminelle eller terrorister.

Tegning 5 er uden nogen afbildning af Muhammeds ansigt, men har en ledsagende tekst [*Profet! Med kuk og knald i låget/som holder kvinder under åget!*]. Den må opfattes som et islamkritisk indlæg i den debat om kvinders stilling i samfundet, som det i nyere tid har været selvfølgelig at føre vedrørende alle kvinder, herunder også vedrørende muslimske kvinder. Den udtrykker derfor ikke strafbare sigtelser eller ringeagtsytringer mod appellanterne og deres medlemmer.

Det kan heller ikke antages, at tegning 3 - den sværdbevæbnet mand foran to tilslørede personer - i kraft af mandspersonens "bjælke" for øjnene skulle indeholde beskyldninger mod muslimer om, at de er kriminelle. Hvis tegningen tolkes som en meningstilkendegivelse om kvinders sociale position, må den i den sammenhæng, hvori den forekommer, frem for en beskyldning om, at profeten Muhammed og muslimer undertrykker eller går ind for undertrykkelse af kvinder, ses som et indlæg i debatten om sociale forhold og enkeltindviders liv i muslimske samfund og familier. Heller ikke i den sammenhæng indeholder tegningen strafbare sigtelser eller ringeagtsytringer rettet mod de appellerende foreninger og deres medlemmer.

Tegning 11, der er et bistert udseende mandeansigt med skæg med en antændt bombe i turbanen og med den islamiske trosbekendelse som et emblem på bomben, kan tolkes som en fremstilling af profeten Muhammed som en voldelig person, der, når det sker med en bombe som våben, kan opfattes som en krænkende og fornærmende nutidig beskyldning om, at der kan

sættes lighedstegn mellem Muhammed og islam på den ene side og terrorisme på den anden. Det er imidlertid en kendsgerning, at der er foretaget terrorhandlinger i islams navn, og det er ikke retsstridigt at gøre dette forhold til genstand for satirisk fremstilling. Under hensyn til tegningens karakter af satirisk karikatur og i betragtning af, at den hverken henviser til de appellerende foreninger eller disses medlemmer, indeholder tegningen ikke strafbare sigtelser eller ringeagtsytringer mod disse for vold og terror.

Spørgsmålet er herefter, om tegningerne sammenholdt med (elementer i) **Appelindstævnte 2's** artikel og lederen indeholder strafbare sigtelser eller ringeagtsytringer mod de appellerende foreningers medlemmer.

De sætninger i artikel og leder, som foreningerne i deres supplerende processkrift af 5. maj 2008 særligt har fremhævet, tager efter ordlyden ikke sigte på de appellerende foreninger og deres medlemmer, men på "nogle muslimer" og "muslimer der tegner islam i offentligheden".

Appelindstævnte 2 har i sin mail af 19. september 2005 til bladtegnerne under henvisning til, at **Avisen** "står på ytringsfrihedens side", oplyst, at anledningen til henvendelsen til tegnerne var den offentlige debat om afbildning af profeten Muhammed i forbindelse med en børnebog, hvor flere tegnere angiveligt af frygt for konsekvenserne havde sagt nej tak til en anmodning fra bogens forfatter om at tegne Muhammed. Det fremgår ligeledes af **Appelindstævnte 2's** artikel og af lederen, at omdrejningspunktet er selvcensur i offentligheden begrundet i frygt for konsekvenserne. **Appelindstævnte 1** har om baggrunden for tegningerne, **Appelindstævnte 2's** artikel og lederen forklaret, at der var tale om et journali-

stisk projekt med det formål at undersøge graden af selvcensur, og at formålet ikke var at provokere, såre eller krænke muslimer.

Appellanterne har heroverfor ikke godtgjort, at formålet var at fremstille muslimer - herunder medlemmerne af de appellerende foreninger - som krigeriske, kvindeundertrykkende, eksponenter for krig, kriminelle og/eller terrorister. Appellanterne har på den anførte baggrund heller ikke godtgjort, at artikel, leder og tegninger tilsammen eller hver for sig indeholder sigtelser eller ringeagtsytringer, der er strafbare efter straffelovens § 267 eller § 268. Det kan ikke føre til en anden vurdering, at medlemmer fra de appellerende foreninger i større eller mindre grad har følt sig ramt og såret af den måde, hvorpå **Avisen** har søgt at fremkalde en debat om ytringsfrihed og selvcensur.

På den anførte baggrund tiltrædes det, at foreningerne ikke har bevist, at redaktørerne i straffelovens § 267's og § 268's forstand har krænket eller har forsøgt at krænke medlemmer af foreningerne.

Landsretten tiltræder derfor, at de indstævnte er frifundet for appellanterne **Appellant 1**, **Appellant 4** og **Appellant 5's** påstand 1.

3. Appellanterne **Appellant 1**, **Appellant 4** og **Appellant 5's** påstand 2 om tortgodtgørelse, påstand 3 om mortifikation og påstand 4 om dækning af omkostninger ved offentliggørelse af mortifikationen:

Det følger af det, der er anført under punkt 2, at ingen af de indstævnte er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af medlemmer af de appellerende foreninger. De indstævnte frifindes derfor for påstanden om godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Da de indstævnte er frifundet for at have fremsat ærekrænkende sigtelser, frifindes de endvidere for påstand 3 om mortifikation i medfør af straffelovens § 273, stk. 1, og for påstand 4 om dækning af omkostninger til offentliggørelse i medfør af samme bestemmelses stk. 2.

4. Omkostninger:

Efter sagens udfald skal appellanterne [redacted] Appellant 1 [redacted], [redacted] Appellant 4 [redacted] og [redacted] Appellant 5 [redacted] solidarisk betale sagens omkostninger for landsretten til de indstævnte med 50.000 kr. Appellanterne [redacted] Appellant 2 [redacted], [redacted] Appellant 3 [redacted], [redacted] Appellant 6 [redacted] og [redacted] Appellant 7 [redacted] skal solidarisk til de indstævnte betale 10.000 kr. Landsretten har lagt vægt på sagens karakter og omfang.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Sagen afvises for så vidt angår appellanterne [redacted] Appellant 2 [redacted], [redacted] Appellant 3 [redacted], [redacted] Appellant 6 [redacted] og [redacted] Appellant 7 [redacted].

De indstævnte, [redacted] Appelindstævnte 1 [redacted] og [redacted] Appelindstævnte 2 [redacted], frifindes for appellanterne [redacted] Appellant 1's [redacted], [redacted] Appellant 4's [redacted] og [redacted] Appellant 5's [redacted] påstande.

Appellanterne [redacted] Appellant 1, [redacted] Appellant 4 og [redacted] Appellant 5, skal til Appelindstævnte 1 og Appelindstævnte 2 solidarisk betale sagsomkostninger for landsretten med 50.000 kr.

Appellanterne [redacted] Appellant 2, [redacted] Appellant 3, [redacted] Appellant 6 og [redacted] Appellant 7 [redacted] skal til Appelindstævnte 1 og Appelindstævnte 2 solidarisk betale sagsomkostninger for landsretten med 10.000 kr.

De idømte sagsomkostninger skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Lilholt

Würtzen

Lis Frost